

تحقیق در مورد وحی و رؤیاهای پیامبران

منصور پهلوان^۱

۱. نویسنده مسئول، استاد گروه علوم قرآن و حدیث، دانشکده الهیات، دانشگاه تهران، تهران، ایران، رایانامه: pahlevan@ut.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

در ادیان ابراهیمی خواب و رؤیا در پیچه ای برای ورود به عالم ماورای طبیعت است و خواب انبیا، رؤیای صادق و وحی الهی خوانده شده است. در عهد قدیم و عهد جدید اصطلاح بیننده خواب و رؤیا در مورد نبی به کار رفته است و یکی از طرق درک وحی و الهام رؤیا بوده است. خداوند بر برخی از انبیا در رؤیا ظاهر شده و در خواب با ایشان سخن گفته است و بسیاری از انبیا در رویا نبوت خود را یافته اند. در قرآن کریم از رؤیاهای انبیایی مانند ابراهیم و یوسف و پیامبر اکرم به مثابه وحی الهی یاد شده است و در روایات عامه و خاصه، رؤیا به عنوان جزئی از اجزای نبوت معرفی شده است و در تعریف نبی فرموده اند: نبی کسی است که در رؤیا فرشته‌ی وحی را می بیند و وحی الهی را دریافت می کند، اما رسول هم در خواب و هم در بیداری تلقی وحی می کند. این تحقیق جایگاه والای رؤیا را در ادیان الهی تبیین کرده و نشان داده است که عالم رؤیا بستری برای القای وحی الهی بر پیامبران بوده است.

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۲۹

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۲/۱۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۰۳

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۱/۰۸

کلیدواژه‌ها:

خواب،
رؤیا،
وحی،
پیامبر،
الهام.

استناد: پهلوان، منصور (۱۴۰۴). تحقیق در مورد وحی و رؤیاهای پیامبران. میراث اسلامی و چالش‌های معاصر، ۱ (۱)، ۹۳-۱۰۸.

<https://doi.org/10.48309/ihcc.2025.548022.1010>

© نویسندگان.

ناشر: انتشارات سامی.

۱. مقدمه

در ادیان ابراهیمی، خواب و رؤیا به عنوان دریچه‌ای به سوی عالم ماورای طبیعت و یکی از روش‌های دریافت وحی و الهام الهی همواره جایگاهی ویژه داشته است. این پژوهش به تبیین جایگاه رؤیای صادقانه به عنوان بستری برای القای وحی بر پیامبران در متون مقدس ادیان الهی می‌پردازد. حقیقت رؤیای پیامبران به عنوان وحی، در کتاب‌های آسمانی از جمله عهد عتیق، عهد جدید و قرآن کریم، همچنین در تفاسیر معتبر و روایات فریقین (عامه و خاصه) مورد تأکید قرار گرفته است. در عهد قدیم و جدید، اصطلاح «بیننده خواب و رؤیا» در مورد نبی به کار رفته و یکی از طرق درک وحی، رؤیا معرفی شده است. در قرآن کریم نیز به رؤیاهای پیامبرانی چون ابراهیم و یوسف و پیامبر اکرم (ص) به مثابه وحی الهی اشاره شده است. این تحقیق با هدف واکاوی این مبانی و نشان دادن نقش محوری عالم رؤیا در فرآیند نبوت و ارتباط پیامبران با عالم غیب صورت پذیرفته و در پی اثبات این مدعاست که رؤیای صادقانه تنها یک پدیده روان‌شناختی، بلکه عرصه‌ای برای تجلی وحی و آغازگر رسالت بسیاری از انبیا بوده است.

۲. روش تحقیق

این پژوهش با روشی توصیفی-تحلیلی و با اتکا به منابع کتابخانه‌ای اولیه انجام شده است. داده‌های تحقیق مستقیماً از متون مقدس شامل عهد عتیق، عهد جدید و قرآن کریم گردآوری شده‌اند. سپس با بهره‌گیری از تفاسیر معتبر اسلامی همچون المیزان، مجمع البیان، الجامع لأحكام القرآن و نیز کتب حدیثی معتبر فریقین مانند صحیح بخاری، صحیح مسلم، الکافی و بحارالانوار، شواهد مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته‌اند. رویکرد تحقیق، مقایسه‌ای است تا شباهت‌ها و تفاوت‌های دیدگاه ادیان ابراهیمی درباره نقش رؤیا در وحی نشان داده شود. همچنین برای دستیابی به نتایج دقیق، روایات عامه و خاصه در کنار یکدیگر و با نگاهی تحلیلی مورد مطالعه قرار گرفته‌اند تا تصویری جامع از جایگاه رؤیا در منظومه نبوت ارائه گردد.

۳. یافته‌های تحقیق

یافته‌های این تحقیق به وضوح نشان می‌دهد که رؤیا در ادیان ابراهیمی به عنوان یکی از مهم‌ترین کانال‌های دریافت وحی شناخته می‌شده است. این یافته‌ها را می‌توان در چند محور اصلی دسته‌بندی نمود:

الف) شواهد از عهد عتیق

در عهد عتیق به کرات به رؤیا به عنوان وسیله‌ای برای ارتباط خدا با پیامبرانش اشاره شده است. به عنوان مثال، در سفر پیدایش (۱: ۱۵) آمده است: «کلام خداوند در رؤیا به ابرام رسیده گفت: ای ابرام مترس! من سپر تو هستم». همچنین در سفر پیدایش (۲: ۴۶) خطاب به یعقوب نبی بیان شده: «و خدا در رؤیای شب، اسرائیل را خطاب کرده گفت: یعقوب! یعقوب!». در کتاب اعداد (۶: ۱۲) به صراحت آمده است: «اگر نبی‌ای در میان شما باشد، من که خداوندم خود را در رؤیا بدو می‌شناسانم و در خواب با وی سخن می‌گویم». این آیات به وضوح نشان می‌دهد که رؤیا در سنت یهود، مجرای مشروعی برای وحی بوده است.

ب) شواهد از عهد جدید

در مسیحیت نیز این مفهوم تداوم یافته است. در اعمال رسولان (۱۷: ۲-۱۸) آمده است: «خدا می‌فرماید: در روزهای آخر از روح خود بر تمامی بشر فرو خواهیم ریخت... جوانانتان رؤیاها خواهند دید و پیرانتان خواب‌ها». افزون بر این، دانشمندان اهل کتاب مانند موسی بن میمون در کتاب «دلالة الحائرين» تصریح کرده‌اند که یک نوع از وحی، سخن گفتن فرشته با پیامبر در خواب بوده و وحی بسیاری از پیامبران به این شکل انجام می‌گرفته است.

ج) شواهد از قرآن کریم و تفاسیر

قرآن کریم به روشنی از رؤیاهای پیامبران به عنوان وحی یاد می‌کند. در سوره صافات (آیه ۱۰۲)، خداوند خواب ذبح اسماعیل را به ابراهیم (ع) نشان می‌دهد و ابراهیم بدون هیچ تردیدی آن را به عنوان مأموریت الهی می‌پذیرد: «قال یا بُنی اِنی اری فی المنام اَنی اذبحک...». این آیه به وضوح رؤیای پیامبر را وحی می‌داند.

در سوره انفال (آیه ۴۳) خداوند در رؤیا به پیامبر (ص) نشان می‌دهد که دشمنان اندک هستند: ﴿إذ يريكهم الله في منامك قليلاً...﴾. در تفسیر المیزان ذیل این آیه آمده که این رؤیا یک وحی تبشیری برای مؤمنان بوده است.

سوره اسراء (آیه ۶۰) به رؤیایی از پیامبر (ص) اشاره دارد که مایه آزمون مردم شد: ﴿وما جعلنا الرؤيا التي أريناك إلا فتنة للناس﴾. مفسران بزرگ مانند طبری، طبرسی و قرطبی مصداق این رؤیا را معراج پیامبر (ص) دانسته‌اند که اخبار آن باعث حیرت و ارتداد برخی شد. این نیز دلیلی بر وحیانی بودن محتوای رؤیای پیامبر است.

سوره فتح (آیه ۲۷) تصریح می‌کند که رؤیای پیامبر (ص) درباره فتح مکه تحقق یافت: ﴿لقد صدق الله رسوله الرؤيا بالحق لتدخلن المسجد الحرام...﴾. این آیه نشان می‌دهد وحی می‌تواند در قالب «ارائه و نشان دادن» در رؤیا باشد، نه صرفاً القای کلمات.

د) شواهد از روایات عامه

روایات فراوانی در منابع اهل سنت بر وحیانی بودن رؤیای پیامبران تأکید دارد. از ابن عباس از پیامبر (ص) نقل شده: «رؤيا الأنبياء في المنام وحى» (رؤیای پیامبران در خواب، وحی است).

در صحیح بخاری و صحیح مسلم آمده که پیامبر (ص) فرمودند: «الرؤيا الصالحة جزء من ستة وأربعين جزءاً من النبوة» (رؤیای صالحه جزء چهل و شش م نبوت است). این حدیث را محدثانی مانند کتانی متواتر دانسته‌اند.

همچنین در روایتی دیگر، رؤیای مؤمن در آخرالزمان نیز جزء نبوت شمرده شده است. در صحیح بخاری از پیامبر (ص) نقل شده که فرمود: «لم يبق من النبوة إلا المبشرات. قالوا: وما المبشرات؟ قال: الرؤيا الصالحة» (از نبوت جز مبشرات باقی نمانده است. گفتند: مبشرات چیست؟ فرمود: رؤیای صالحه).

ه) شواهد از روایات خاصه (امامیه)

در منابع حدیثی شیعه نیز این موضوع به تفصیل مورد تأکید قرار گرفته و حتی به تبیین تفاوت نبی و رسول بر این اساس پرداخته شده است.

در کتاب الکافی، باب «الفرق بین النبی و الرسول و المحدث»، روایاتی از ائمه (ع) نقل شده که بر اساس آنها، «نبی» کسی است که فرشته وحی را فقط در خواب می‌بیند و وحی را دریافت می‌کند، اما «رسول» کسی است که فرشته را هم در خواب و هم در بیداری ملاقات می‌کند. در روایتی از امام باقر (ع) آمده: «النبی الذی یری فی منامه و یسمع الصوت ولا یعاین الملک، والرسول الذی یسمع الصوت و یری فی المنام و یعاین الملک».

در روایتی از امام رضا (ع) تأکید شده که حتی رسولان نیز گاهی وحی را در خواب دریافت می‌کردند، مانند رؤیای ابراهیم (ع).

روایات دیگری در بحارالانوار وجود دارد که بر حق بودن رؤیای پیامبران تصریح دارد. از جمله از امام علی (ع) نقل شده که پیامبر (ص) فرمودند: «ما من عبد ینام إلا عرج بروحه إلی رب العالمین، فما رأی عند رب العالمین فهو حق» (هیچ بنده‌ای نیست که بخوابد مگر آنکه روحش به سوی پروردگار جهانیان عروج می‌کند، پس آنچه نزد پروردگار جهانیان می‌بیند، حق است). همچنین از امام صادق (ع) نقل شده که فرمود: «رأی المؤمن و رؤیاه جزء من سبعین جزء من النبوة» (دیدگاه و رؤیای مؤمن، جزء هفتادم نبوت است).

و) دیدگاه علمای اسلام

علاوه بر متون دینی، علمای اسلام نیز بر این موضوع صحنه گذاشته‌اند. برای مثال، محمد بن سیرین بصری، مفسر مشهور خواب، در کتاب «تفسیر الاحلام الکبیر» می‌نویسد: «فإن من الانبیاء من کان وحیه الرؤیا فهو نبی...» (به راستی برخی از پیامبران هستند که وحی آنان در رؤیا واقع می‌شود و او نبی است، و کسی که وحی او بر زبان فرشته در بیداری است، او رسول است و این است فرق بین رسول و نبی). این گفتار، دیدگاه رایج در علمای اسلامی را نشان می‌دهد.

۴. نتیجه‌گیری

این تحقیق به وضوح نشان می‌دهد که رؤیای صادقه در سنت تمامی ادیان ابراهیمی، به عنوان یک بستر اصیل و مهم برای القای وحی الهی به پیامبران شناخته می‌شده است. شواهد متقن از عهد عتیق، عهد جدید، قرآن کریم و همچنین انبوه روایات فریقین، گواهی هماهنگ بر این حقیقت دارند که خداوند با بسیاری از انبیا در عالم رؤیا سخن گفته، خود را بر آنان نمایانده و مأموریت‌های نبوی آنان را از این طریق ابلاغ کرده است. تمایز میان «نبی» که وحی را در درجه اول در خواب دریافت می‌کند و «رسول» که افزون بر خواب، در بیداری نیز با فرشته وحی مواجه می‌شود، از یافته‌های مهم این تحقیق در سنت اسلامی است که در روایات امامیه به روشنی تبیین شده است. علاوه بر این، رؤیای صالحه حتی برای مؤمنان عادی نیز به عنوان بخشی از نبوت و از «مبشرات» الهی قلمداد شده که جایگاه معنوی والای این پدیده را نشان می‌دهد. در نتیجه، می‌توان ادعا کرد که رؤیا در منظومه معرفتی ادیان ابراهیمی، تنها یک پدیده روان‌شناختی نبوده، بلکه عرصه‌ای حقیقی برای ارتباط با عالم غیب و دریافت پیام الهی بوده و سهمی انکارناپذیر در شکل‌گیری تاریخ نبوت داشته است. این پژوهش صحت دیدگاه قاطبه علما و مفسران را که رؤیای انبیا را عین وحی می‌دانند، تأیید می‌نماید.

Research on Revelation and the Visions of the Prophets

Mansour Pahlavan

1. Corresponding Author, Department of Quran and Hadith Sciences, Faculty of Theology, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: pahlavan@ut.ac.ir

Article Info

ABSTRACT

Article type:
Research Article

Article history:

Received: 8 March 2025

Received in revised form:
4 April 2025

Accepted: 26 April 2025

Available online: 16 June 2025

Keywords:

Sleep,
Vision,
Revelation,
Prophet,
Inspiration.

In the Abrahamic religions, sleep and dreams serve as portals to realms beyond the natural world. The dreams of the prophets are termed truthful visions and divine revelations. In the Old and New Testaments, the term "seer of dreams and visions" is applied to prophets, and one of the means of receiving revelation and inspiration was through visions. God appeared to some prophets in visions and spoke to them in their sleep, and many prophets attained recognition of their prophethood through dreams.

In the Noble Qur'an, the visions of prophets such as Abraham, Joseph, and the Prophet Muhammad are mentioned as forms of divine revelation. In both Sunni and Shi'a traditions, the vision is introduced as a component of prophethood. A prophet is defined as one who sees the angel of revelation in a dream and thereby receives divine revelation, whereas a messenger (rasūl) receives revelation both in dreams and while awake.

This research elucidates the elevated status of visions in divine religions and demonstrates that the realm of dreams has been a medium for imparting divine revelation to the prophets.

Cite this article: Pahlavan, M. (2025). Research on Revelation and the Visions of the Prophets. *Islamic Heritage and Contemporary Challenges*, 1 (1), 93-108. <https://doi.org/10.48309/ihcc.2025.548022.1010>

© The Author(s).

Publisher: Sami Publishing Company (SPC).

DOI: <https://doi.org/10.48309/ihcc.2025.548022.1010>

Introduction

Truthful visions have been one of the means for imparting revelation to the prophets of God. We have examined this truth in the Old Testament, the New Testament, the Qur'an, authoritative commentaries, and both Sunni and Shi'a traditions.

The Old Testament

In the Old Testament, the vision is mentioned as one of the ways of conveying God's words to the prophets. The following passages support this claim:

1. In Genesis 15:1, concerning the imparting of God's words to the Prophet Abraham, it is stated: "The word of the Lord came to Abram in a vision: 'Do not be afraid, Abram. I am your shield, your very great reward.'" (p. 25)

2. In Habakkuk 2:2, under the title "The oracle that Habakkuk the prophet saw," it is written: "Write down the revelation and make it plain on tablets so that a herald may run with it. For the revelation awaits an appointed time; it speaks of the end and will not prove false." (p. 1216)

3. In Genesis 46:2, it is stated: "And God spoke to Israel in a vision at night and said, 'Jacob! Jacob!' 'Here I am,' he replied. 'I am God, the God of your father,' he said. 'Do not be afraid to go down to Egypt...'" (p. 67)

4. In Numbers 12:6, it is said: "He said, 'Listen to my words: When there is a prophet among you, I, the Lord, reveal myself to him in visions, I speak to him in dreams.'" (p. 185)

The New Testament

In Christianity, too, the vision is mentioned as one of the means for imparting revelation. For example, in the Acts of the Apostles - which follows the Gospel of Luke - Chapter 2, verses 17-18 state:

"In the last days, God says, I will pour out my Spirit on all people. Your sons and daughters will prophesy, your young men will see visions, your old men will dream dreams. Even on my servants, both men and women, I will pour out my Spirit in those days, and they will prophesy." (p. 1417)

Scholars of the People of the Book also state: " One type of revelation occurs when an angel speaks to a prophet in his sleep; for most prophets, revelation was of this kind." (Moses Maimonides, *The Guide for the Perplexed*, pp. 433-441)

The Noble Qur'an

In Islam, sleep is counted among the signs of God (Qur'an 30:23). There are several texts concerning the visions of the prophets, in which the visions of the prophets are mentioned as divine revelation. Some of these are indicated below:

1. Surah Al-Şaffāt (37:102): "So when he reached the age of striving with him, he said, 'O my son! Indeed, I have seen in a dream that I am sacrificing you. So, see what you think.' He said, 'O my father! Do as you are commanded. You will find me, God willing, among the steadfast.'"

In these verses, Abraham tells his son Ishmael that he saw in a dream that he was slaughtering him, and asks for his opinion. He replies, "O my father! Carry out your duty. You will find me, God willing, among the patient." In these verses, the prophet's vision is explicitly described as divine revelation. Abraham, the Friend of God, harbored no doubt about his divine mission and placed the knife on his son's throat.

2. Surah Al-Anfāl (8:43): "[Remember] when God showed them to you in your dream as few. If He had shown them to you as many, you would have lost courage and disputed in the matter. But God saved you. Indeed, He knows what is within the breasts." In this verse, one of the mediums for imparting revelation and divine inspiration is introduced as the vision. In Al-Mīzān's commentary on this verse, it is stated: "The verse indicates that God showed His Prophet a glad tiding in a vision, wherein he saw what God had promised him regarding one of the two groups, showing them as few and insignificant. The Prophet mentioned what he saw to the believers, giving them a glad tiding, so they resolved to encounter them."

3. Surah Al-Isrā' (17:60): "And [remember] when We told you, 'Indeed, your Lord is encompassing of the people.' And We did not make the vision which We showed you except as a test for the people..."

In the commentaries, the meaning of this "vision," which became a trial and test for the people, has been explained in three ways: a) Many commentators, such as Al-Ṭabarī, Al-Ṭabrisī, and Al-Qurṭubī, have said that the intended vision is the event of the Night Journey (Isrā' and Mi'rāj) and the reports of it, the wonder of which became a trial and test for the people. Al-Qurṭubī writes under this verse: "The Messenger of God returned to Mecca after the end of the journey of the Isrā' and Mi'rāj. In the morning, he went to the Quraysh and informed them of the news. Most of the people said, 'By God, this is a clear matter! By God, a caravan takes a month to go from Mecca to Syria and a month to return, and Muhammad goes and returns to Mecca in one night?!' Many who had embraced Islam apostatized." (Al-Jāmi' li-Aḥkām al-Qur'ān). According to this noble verse and its interpretation, the story of the Mi'rāj and the reports and images seen by the Prophet were revelation through a vision.

b) Some others say the verse is related to the Conquest of Mecca, and since this did not materialize at Ḥudaybiyyah, it became a trial and test for the people. "A second opinion: What is narrated from Ibn 'Abbās in another report: It was a dream vision he saw that he would enter Mecca while he was in Medina. He set out for it, but the polytheists prevented him from entering at Ḥudaybiyyah, until some people doubted and suspicion entered them. They said, 'O Messenger of God! Did you not inform us that we would enter the Sacred Mosque securely?' He said, 'Did I tell you that you would enter it this year?' They said, 'No.' He said, 'Then you will enter it, God willing,' and he returned." (Majma' al-Bayān)

c) In another interpretation, it is stated that this vision is the same dream the Prophet saw, in which he saw monkeys going up and down his pulpit; in the traditions, these monkeys are interpreted as the Banū Umayyah and the cursed tree. "A third opinion: That was a vision the Prophet saw in his sleep—that monkeys were climbing his pulpit and descending. This saddened and grieved him." (Majma' al-Bayān)

4. Surah Al-Faḥ (48:27): "Certainly, has God shown to His Messenger the vision in truth. You will surely enter the Sacred Mosque, if God wills, in safety, with your heads shaved and [hair] shortened..."

Meaning: God truthfully fulfilled what He showed His Messenger in the state of sleep: "You will all, God willing, enter the Sacred Mosque in security, having shaved your heads or shortened [your hair]." In *Tafsīr al-Mīzān* on this verse, it is stated: "In summary: The vision was true, which God showed His Prophet, and God Almighty was truthful in that."

From this verse, it can be concluded that divine revelation also occurs through showing and presentation, and the method of conveying revelation is not solely the imparting of words.

However, the traditions discuss the reality of the prophets' visions in greater detail. The following are examples of these traditions:

Sunni Traditions (Riwayāt 'Āmmah)

1. In Ibn Kathīr's commentary on verse 102 of Surah Al-Şāffāt, it is narrated: "From Ibn 'Abbās, who said: The Messenger of God said, 'The dreams of the prophets are revelation.'" This means that the dreams of the prophets constitute revelation.

2. Al-Bukhārī and Muslim both narrated from the Prophet that a righteous dream is part of prophethood: "From the Messenger of God, who said, 'The righteous dream is one part of forty-six parts of prophethood.'" This hadith is narrated by Al-Bukhārī (6989) from Abū Sa'īd and Muslim (2263) from Abū Hurayrah. Other narrations report different numbers of parts of prophethood (see: *Fath al-Bārī*, 12:363). In other narrations, the number of parts is given as 40, 50, and 70 (see: *Tafsīr al-Aḥlām al-Kabīr*), which appear to be approximate estimations. Furthermore, scholars of hadith consider this hadith to be mutawātir (massively transmitted). Al-Kattānī, in *Naẓm al-Mutanāthir fī al-Aḥādīth al-Mutawātir*, says about this hadith: "In *Al-Taysīr* also, it is mentioned that it is mutawātir, and likewise in *Fayḍ al-Qadīr*, quoting from Al-Suyūṭī. Al-Zarqānī said in his commentary on *Al-Muwaṭṭa'*: 'The hadith is mutawātir, reported by a group of Companions.'"

3. In another narration, the dream of a believer is also counted as part of prophethood. It is narrated from the Prophet: "When the time draws near, the dream of a believer will hardly ever be false. And the dream of a believer is one part of forty-six parts of prophethood." (Agreed upon). This hadith is narrated by both Al-Bukhārī (7017) and Muslim (2263).

4. Furthermore, the righteous dream is considered among the glad tidings and the remnants of prophethood. In *Ṣaḥīḥ al-Bukhārī*, it is narrated from the Prophet: "From Abū Hurayrah, who said: I heard the Messenger of God say, 'Nothing remains of prophethood except the glad tidings.' They said, 'What are the glad tidings?' He said, 'The righteous dream.'" (*Ṣaḥīḥ al-Bukhārī, Kitāb al-Taʿbīr, Bāb al-Mubashshirāt*)

The Imamiyyah (Shi'a) have also transmitted the narrations about the parts of prophethood, righteous dreams, and glad tidings through their own chains in their hadith books, and the transmission of these narrations is not exclusive to the Sunnis. (Refer to *Biḥār al-Anwār*, chapter "The Reality of Dreams and Their Interpretation," vol. 58, p. 151 onwards).

Shi'a Traditions (Riwayāt Khāṣṣah)

In Imami traditions, it is stated that a prophet (*nabī*) is one who receives revelation in his sleep, whereas a messenger (*rasūl*) receives revelation both in sleep and while awake.

In the book *Al-Kāfī*, there is a chapter titled "The Difference between the Prophet, the Messenger, and the Muḥaddath," containing four narrations:

1. From *Zurārah*, who said: I asked Abū Jaʿfar about the saying of God: "...and was a messenger, a prophet' (*Qur'an 19:51*). Who is the messenger and who is the prophet?" He said: 'A prophet is one who sees in his dream and hears the voice but does not see the angel. While a messenger is one who hears a voice, sees in a dream, and beholds the angel.'

2. In the second narration of this chapter, from Imam *Al-Riḍā*, it is reported that: Although a messenger sees the angel while awake, he may also see him in a dream, as did Abraham.

3. The third narration elaborates on these points further, stating that revelation initially came to the Prophet in sleep, but after his messengership, he saw the angel of revelation while awake. Part of the narration translates as: "The messenger is the one whom the angel of revelation descends upon, and he sees him plainly and speaks with him—this is the messenger. As for the prophet, he is the one who sees in a vision, like the vision of Abraham and like what the Messenger of

God saw regarding the causes of prophethood before the revelation, until Gabriel came to him from God with the messengership. When prophethood and messengership were combined for him, Gabriel would descend upon him and speak with him plainly. Among the prophets were those who possessed the station of prophethood, the spirit would descend upon them in their sleep, speaking and conversing with them without them seeing the angel while awake."

4. The fourth narration also emphasizes these points, except that the narrator asks the Imam how the prophet knows that what he sees in the dream is true and from the divine angel. The Imam replied, 'He is granted success (tawfīq) until he recognizes it."

Another narration on discerning true from false dreams is found in *Al-Kāfī*, where Abū Baṣīr asked Imam Al-Ṣādiq how to distinguish a true dream from a false one since their source and origin are the same. The Imam confirms his words and says: "The false, contradictory dream occurs at the beginning of the night, during the authority of the corrupt, rebellious devils... But the true dream, when seen after two-thirds of the night have passed, with the descent of the angels—which is before the dawn—is true and consistent, God willing." (*Bihār al-Anwār*, 58:193). Al-‘Allāmah al-Majlisī has a useful commentary on this hadith to which seekers may refer to.

This great Imami traditionist also opened a chapter titled "The Reality of Dreams" in volume 58 of *Bihār al-Anwār*, transmitting narrations on dreams from Imami sources, including the following:

1. From the book *Majālis al-Ṣadūq*, it is narrated: "'Alī said, I asked the Messenger of God about a man who sleeps and sees a dream—sometimes his dream is true and sometimes false. The Messenger of God said, 'O ‘Alī, there is no servant who sleeps except that his spirit ascends towards the Lord of the Worlds. So, whatever he sees near the Lord of the Worlds is true.'" (p. 158)

2. From *Al-Kāfī*, from Imam al-Bāqir, it is narrated that a man asked the Messenger of God about the meaning of the verse "For them are glad tidings in the life of this world" (*Qur’an* 10:64). The Prophet said, "It is the good dream that a believer sees, and by which he is given glad tidings in his worldly life." (p. 180)

3. The subject of *mubashshirāt* (glad tidings) was so esteemed by the Prophet that, according to Imam al-Riḍā, every morning when the Prophet was among his companions, he would ask about the *mubashshirāt*, that is the dreams. Al-Kulaynī narrates in *Rawḍat al-Kāfī*: "From al-Riḍā, who said: 'When the Messenger of God woke up in the morning, he would say to his companions: "Are there any glad tidings?" meaning dreams.'" (Rawḍat al-Kāfī, p. 90)

4. Al-Shaykh al-Ṭūsī narrates from ‘Ubayd Allāh ibn ‘Alī, from Imam al-Riḍā, from ‘Alī, who said: "The dreams of prophets are revelation." (p. 181)

5. In a hadith in the book *Makārim al-Akhlāq*, it is stated that the Messenger of God "had many dreams," and his dreams came true as clearly as the brightness of dawn." (p. 182)

6. In the book *Al-Mu’min* by al-Ḥusayn ibn Sa‘īd, it is narrated from Imam al-Ṣādiq: "The sight of the believer and his dream are one part of seventy parts of prophethood." (p. 191)

The belief that the sleep of the prophets itself constitutes revelation is held by the overwhelming majority of Islamic scholars and is explicitly stated in their books of dream interpretation. For instance, Muḥammad ibn Sīrīn al-Baṣrī writes: "Among the prophets, blessings of God be upon them, are those whose revelation was through dreams; such a person is a prophet. And among them are those whose revelation was through the angel while he was awake; such a person is only a messenger. This is the difference between the messenger and the prophet." (*Tafsīr al-Aḥlām al-Kabīr*, p. 18).

Results

1. In the Old and New Testaments, sleep is mentioned as a means for imparting divine revelation.

2. In the Noble Qur’an, part of the revelation to great prophets such as Abraham, the Friend of God, and the Prophet Muhammad, is reported through visions.

3. Sunni and Shi’a traditions unanimously emphasize that the revelation to prophets was imparted to them in visions, although revelation to messengers also descended upon them while awake.

4. Ru'yah (seeing) and ru'yā (vision/dream) both mean seeing, but ru'yah occurs while awake and ru'yā occurs during sleep.

5. The dream of a believer is counted as one of the forty or seventy parts of prophethood.

Based on the Noble Qur'an and Sunni and Shi'a traditions, the visions of the prophets are divine revelation, and the righteous dream and the dream of a believer are also considered parts of prophethood.

Bibliography

The Holy Qur'an

- Ibn Sīrīn, Muḥammad. (2008). *Tafsīr al-Aḥlām al-Kabīr*. Dār al-Nashr.
- Al-Bukhārī, Muḥammad ibn Ismā'īl. (2009). *Al-Ṣaḥīḥ*. Dār Ibn Kathīr.
- Muslim ibn al-Ḥajjāj. (2008). *Al-Ṣaḥīḥ*. Al-Maktabah al-Waqfiyyah.
- Al-Kulaynī, Muḥammad ibn Ya'qūb. (1985). *Al-Kāfī*. Dār al-Kutub al-Islāmiyyah.
- Ibn Ḥajar al-'Asqalānī. (2015). *Fath al-Bārī*. Maktabat al-Waqfiyyah.
- Al-Majlisī, Muḥammad Bāqir. (1983). *Biḥār al-Anwār*. Mu'assasat al-Wafā'.
- Al-Qurṭubī, Muḥammad ibn Aḥmad. (2006). *Al-Jāmi' li-Aḥkām al-Qur'ān*. Mu'assasat al-Risālah.
- The Holy Bible, New Millennium Version. (2014). Ilam Publications.
- Ibn Kathīr, Ismā'īl ibn 'Umar. (2018). *Tafsīr al-Qur'ān al-'Azīm*. Dār Ṭayyibah.
- Al-Ṭabrisī, Al-Faḍl ibn al-Ḥasan. (2006). *Majma' al-Bayān*. Dār al-Murtaḍā.
- Al-Ṭabarī, Muḥammad ibn Jarīr. (2014). *Jāmi' al-Bayān*. Mu'assasat al-Risālah. (7 Vols.)
- Al-Ṭabātabā'ī, Muḥammad Ḥusayn. (2018). *Al-Mīzān*. Al-A'lamī.
- Al-Kattānī, Muḥammad Ja'far. (n.d.). *Nazm al-Mutanāthir fī al-Aḥādīth al-Mutawātir*.
- Maimonides, Moses. (2007). *The Guide for the Perplexed (Dalālat al-Hā'irīn)*. Maktabat al-Thaqāfah al-Dīniyyah.
- Ibn Kammūna, Sa'd ibn Manṣūr. (1967). *Tanqīḥ al-Abḥāth li-Milal al-Thalāth*. University of California Publications.